

Dichos populares, refranes, locuciones y sentencias d'usu común n'Asturies

GOSÉ RAMÓN LÓPEZ BLANCO

1. *N'acabándose'l perru, acabóse la rabia.*
2. *A caballo regaláu nun se-y mira'l diente.*
3. *A cara perru.* Sin conceder ná; ensin misericordia. Duramente.
4. *Acudir comu mosques a la miel.* Dir con priesa y de manera desordenada p'algamar daqué cosa.
5. *A cualquiera-y amarga un dulce.* A toos-yos gusta lo bono.
6. *A boca xarru.* Disparar, golpiar xunta ún; de sópitu; ensin cuntar con ello.
7. *A buena fame nun hai pan duro.*
8. *¡A buenes hores!*
9. *Aburren al más paciente d'esti mundu.*
10. *A buen entendedor poques pallabres basten.*
11. *Abril agües mil, al entrante y non al salir.*
12. *A dar con un palu.* Abondo.
13. *¡Adiós Madrid!, quedó sin xente.* Prestosamente dizse cuando ún dexa la ciudá. Tamién s'emplega cuando ún ensin importancia y sobre too ensin curiase del contrariu se despide d'un llugar.
14. *A onde fueres fai lo que vieres.*
15. *A falta de pan, boroña.* Aconseya contentase colo que se tien, anque seya poco, a falta de daqué meyor.
16. *Afortunáu nel xuegu, desgraciáu nel amor.* Sentencia que s'aplica a daquién que tuvo suerte nel xuegu, por creyer qu'hai relación entrambes coses.
17. *Afición comu la cabra al cuchillu.* Sin ganes, nin afición, nin interés por ná.
18. *Afogase'n poca agua.* Señala'l poco espíritu y el pocu xeniu que tienen dalgunos que delante'l más pequeñu enquiz acobárdense y nun s'atreven a facer ná. Tamién cuando dalguién s'apura y aflixe por cualisquier caxigalina.
19. *A fueu y tizón.* Con tol alma, ensin cansase.
20. *Agarrase a un clavu ardiendo.* Emplegar cualisquier mediu por difícil o peligrosu que seya pa llibrase d'un riesgu o algamar lo que se deseya.
21. *Agostu fríu nel rostru.* Alusivu a que nesti mes pue sentise yá frío.
22. *Agostu moyáu, castañes astráu.* Ye güeno que n'agostu llueva pa qu'haiga castañes abondo.
23. *Agostu secu, castañes en cestu.* Señala que si n'agostu nun llueve, pa les poques castañes que se van pañar, ye bastante un cestu.
24. *Agua corriente nun mata xente.* Frase que se diz cuando se quier desaconseyar o poner-y torgues a dalguién pa que nun beba nos regueros o nos ríos.
25. *¡Agua, que quema la fragua!* Espresión cola que se pide agua pa dar entender que se tien muncha sede.
26. *Aguar la fiesta.* Esborroñar cualisquier tipu d'alegría.
27. *Agua de bobos que mueya a toos.* Frase que se diz cuando llueve tan floxo y ruino que paez que nun llueve, pero poco a poco va poniendo a ún pingando. Esto pue aplicase al orpín y al orbayu.
28. *¡Agua, agua!* Contraseña d'avisu de los obreiros cuando venía'l vixilante.
29. *Agua Dios y venga mayu, que boroña tien mio amu.* Que llueva pa nun trabayar, pos teniendo la comida segura, lo demás nun importa.
30. *Agua Dios y venga mayu, que si llueve nun trabayo.* Esto dicenlo los criaos pa que pase'l tiempu ensin facer llabor.
31. *Agua Dios y mayu venga, pagaré cuando lo*

- tenga*. A lo anterior retruca l'amu asina, queriendo decir, que'l que nun trabaya tampoco lo gana y si por nun trabayar nun hai collecha tampoco va haber d'onde sacalo pa pagar.
32. *Ahora, salvador y salvadora*. Esto dizse cuando dempués de mandar a ún munches veces una cosa, ési contesta más d'una vez «ahora»... retrucando'l primeru aquello.
 33. *Agora si nun quies cantar lloira*. Contestación dempués d'entruugar ¿cuándu?
 34. *A la pata llana*. Ensin nengún cuentu, cenciellamente.
 35. *Al avarientu, nin pan nin formientu*. Comu d'ési nun se pue esperar ná, tampoco merez que se-y dea daqué; pue aplicase eso de: *manes que nun daís, qué esperáis*.
 36. *Al gochu gordu, únta-y el rabu*. Cuando s'empondera al ricu o al que tien asgaya too se-yos güelven suertes.
 37. *Al platu vendrás arbeyu, si nun ye de mozu será de vieyu*. Nesta vida too se paga, si nun ye primero ye dempués.
 38. *Al que madruga Dios lu ayuda*. A esto amiéstase: *ún que madrugó, un duru alcontró*; retrucando: *pero más madrugó'l que lu perdió*. Nos dos primeros pue vese daqué escontra la vagancia, colo que s'empondera a los madrugadores, tolo contrario del últimu.
 39. *Al que nun quier taza, taza y media*. Hai que coyer lo que dean de mano, pos llueu pue resultar mal la cosa.
 40. *Al ruin res el rabu-y crez*. Indica que namái medra lo que nun tien provechu.
 41. *A lo tonto y a lo bobo*. Sin sentíu, sin parase a pensar no que se fai.
 42. *Al tun tun*. Comu salga, de cualisquier manera.
 43. *Alábate boroña que nun hai quien te coma*. Cuando una presona empondera toles sos coses y, abondes vegaes, cualidaes que nun tien.
 44. *Al que nun pide nun lu oye Dios*. El que nun pon empeñu n'algamar daqué cosa, enxamás tendrá ná.
 45. *A la bolsa ensin dineru, llámo-y yo pelleyu*. Señala que por muncho que se quiera apañar, si nun se tienen bienes ye perder el tiempu.
 46. *Al güe vieyu fártalu de trabayar y déxalu mexar*. Hai qu'aprovechar les coses hasta lo último, pero curiando que nun s'estropien enantes de tiempu de tanto usales.
 47. *Al que nun quier caldo, tres taces*. Dizse d'aquél que se ve obligáu, o del que se quier obligar, a facer con escesu aquello a que nun ta avezáu.
 48. *Al que se fai de miel, cómenlu les mosques*. Encamientu pa les presones débiles y bondadosos que son víctimes de los abusos de los demás.
 49. *Al pan, pan y al vino, vino*. Aconseya llamar a cada cosa pel so nome y decir les coses clares.
 50. *Al freir será el reir, y al pagar será el llorar*.
 51. *Algo tendrá l'agua cuando lo bendicen*. Dalguna bona cualidá d'una presona poles allabances que se-y faen.
 52. *A la buena de Dios*. Sin plan nin preparación, a lo que salga.
 53. *A los santos credos y los cuartos quedos*. Esto ye pa los que tán dispuestos a too menos a tener que dar o perder les sos perres.
 54. *¡Al agua patos!* Modu d'escitar a ún pa qu'entame decididamente una empresa.
 55. *Al burru muertu, la cebaera al rabu*. Yá nun tien xacíu'l querer aplicar remedi u dengún a les coses, cuando-yos pasó la ocasión afaíza.
 56. *A lo fecho, pecho*. Espresión qu'encamienta decisión pa facer frente a daqué desacertao y encarar les resultancies.
 57. *Al perru flacu toles pulgues*. Aplícase p'aquellos casos nos que'l desafortuniu algama al más infeliz.
 58. *Al fin y al cabu*. Dempués de too.
 59. *A la corta o a la llarga*. Más tarde o más temprano; al fin y al cabu.
 60. *A la de tres va la vencida*. Alvierte que repitiendo los esfuerzos cada vez con mayor empeñu, a la tercera pue conseguise lo que se quier.
 61. *Al son que me toquen bailo*. Contestación qu'ún da al que lu reñe pola so manera de comportase. Nesta contestación xustifica'l

- so comportamientu diciendo que fai lo que-y manden o lo que que lu dexen.
62. *¡A les fabes!* Pallabra a mou de saludu que se diz a otru cuando s'allega la hora xintar, comida del mediu día.
 63. *A la pañatuca, que'l que la paña la ruca.* L'aprovecháu siempre consigue dalguna ventaxa.
 64. *A la baxamar vense toles piedres.* Cuando se descubre comu ye una presona, van conociéndose toles sos cualidaes, males o bones.
 65. *A la muyer y a la cabra nun-yos deas la cuerda llarga.* Indica que nun hai que da-yos demasiada llibertá.
 66. *La muyer y la gallina, al escurecer na cocina.* Hai que recoyese ceu pa nun se perder pela nueche.
 67. *A los trenta, retenta.* Retentu de querer facer ies coses comu cuando se yera rapaz.
 68. *Alzarriba nun sé n'onde, había nun sé qué santu que rezaba nun sé qué y ganaba nun sé cuántu.* Al fin y al cabu nun sabía ná.
 69. *Amigos nel tiempu los figos, n'acabándose los figos, acabáronse los amigos.* Escontra los amigos interesaos, que nun lo son namás que pai so propiu porgüeyu.
 70. *A mal tiempu buena cara.* Aconseya acoyer con bon ánimu les penes y los malos tragos.
 71. *Amarga comu fiel de perru.* Mui amarguxa.
 72. *Amárga-y comu l'azúcar.* Que tien muncha afición a una cosa, que-y sabe muncho bien.
 73. *A mi que me llamen gurrión y que m'echen trigo.* Ante too, el provechu y la ganancia, lo demás nun importa.
 74. *A mi que me rexistren.* Espresión a mou de xuramentu cola que s'affirma que nun ye culpable de daqué o que nun se sabe una cosa o que nun se ta dispuestu a facer aquello que s'indica.
 75. *Amigos sí, pero la burra polo que vale.* Especie de verdá evidente y según ella convién separar l'afeutu y l'amistá de los asuntos y negocios pa nun sacrificar los intereses.
 76. *A naide-y amarga un dulce.*
 77. *Antes cai un mentirosu qu'un coxu.* Pola facilidá cola que se descubren les mentires.
 78. *Andar a tatás.* Andar pasín a pasín.
 79. *Andar abeyando.* Andar d'un llau pa otru ensin facer ná.
 80. *Andar cagando'l real.* Facer o prevenir coses de pocu valir.
 81. *Andar o traer a ún de romandela.* Traer a ún d'acá p'allá, encamentáu pa facer daqué que nun tien aciertu.
 82. *Andar de maza'n calabaza.* Andar d'un si-tiu pa otru ensin aparar, ensin apariencia dalguna de facer ná.
 83. *Andar detrás dei rabu de...* Detrás de daqué cosa o de dalguién, facer munchu casu a calguna presona.
 84. *Andar a picos pardos.* Andar n'aventures galantes.
 85. *Andar drechu comu una vela.* Comportase con formalidá, con seriedá.
 86. *Anque nun creció nació.* Dizse d'aquéllos que tienen más años de los que pola so ruina pinta demuestren.
 87. *Andar de pingu.* Andar d'acá p'allá perdiendo'l tiempu ensin facer ná. Andar per llugares y cases de mala fama.
 88. *Añu nuevu, vida nueva.* Frases que polo xeneral se diz a primeros d'añu, pa dar a entender un cambiu de vida.
 89. *Añu de nieves, añu de bienes.* Supónse que coia ñeve queden bien regaes les tierres, polo tanto había collecha abondo. Tamién se diz: *val tanto una güena nevada comu una buena cuchada.*
 90. *Añu de yerba, añu de mierda.* Indica que'l añu nel qu'hai yerba abondo, será escasu n'otros productos.
 91. *A onde nun lu llamen va'l perru.* Alvertencia a ún pa que nun se meta onde nun lu llamen.
 92. *A otra cosa mariposa.* Cuando se cambia d'asuntu, tema o conversación.
 93. *A pallabres necies oyíos sordos.* Aconseya nun facer casu de les pallabres que nun tienen razón.
 94. *Apara'l carru.* Dízse-y al que ta falando más de lo conveniente o ensin saber lo que diz, pa que calle la boca.
 95. *A papu llenu.* Comer abondo, a fartase.
 96. *A perru puestu.* Aguardar a daquién ensin

- movese del sitiu y polo xeneral cuandu tarda más de la cuenta n'allegar.
97. *A perrina y a perrina fexo-'l mio güelu una casina.* Señala que l'aforrar, anque seya poco a poco a la llarga, da resultáu.
 98. *A pies xuntos.*
 99. *Aquí paz y después gloria.* Mou de dar a entender que yá s'acabó lo que se taba cuntando.
 100. *A quien nun pide nun lu oye Dios.* Espresión escontra les presones mui callaes.
 101. *A rabu estalláu.* Trabayar muncho, hasta más nun poder.
 102. *A rahacincha.* Ambute, asgaya, abondo.
 103. *Arde comu la yesca.* Que quema perbién.
 104. *A rei muertu, rei puestu.* Quier decir lo aprieta que s'ocupa'l puestu, o la falta de querencia, dexáu por una presona
 105. *A riu revueltu, ganancia de pescadores.* Con esto señálase que les revueltos y les trafalques puen ser utilizaes polos aprovechaos.
 106. *Arrugada comu una castaña mayuca.* Con munches engurries.
 107. *Arrimase al sol que más caliente.* Denota la conveniencia d'arrimase a lo que pue trayer beneficiu.
 108. *Arremellar el güeyu.* Amirar con fixeza, con insistencia, en tientes.
 109. *Arrepentíos quier Dios.* Porque asina van siendo menos los pecadores.
 110. *Arrancaes de caballu, pataes de burru.* Caún fai les coses según la so manera de ser y según la so educancia.
 111. *Arriero d'un borricu, nin probe nin ricu; de dos, vaiga por Dios; de tres, arriero ye.* Pa trabayar nun oficiu hai que tener ferramienta abondo.
 112. *Asina paga'l demoniu a quien bien-y sirve.*
 113. *Asina y calderín.* Retruque que dicen cuandu'n llugar d'emplegar la pallabra *así*, dizse *asina*.
 114. *A tenor del burru l'albarda.* Según seyas, asina te traten.
 115. *A terno y ambo.* Per tolos llaos.
 116. *A tiru fixu.* Mui seguru, ensin equivocase.
 117. *A too hai quien gane.* Espresa que siempre hai daquién que supere a otru nuna materia concreta, o que poseya más coses.
 118. *A tou gochin-y allega'l so samartin.* Too allega, tarde o tempranu, y al que nun-y allegó, que lo espere.
 119. *Atropen la ceniza y esparden la fariña.* Critica a los que s'afanen no poco y descuiden les coses de mayor importancia, aforren lo que nun val ná y marafundien lo de provechu.
 120. *A tutiplén.* Asgaya, ambute.
 121. *Ave que vueia, a la cazueia.* Indica que tolos páxaros son bonos pa comer y sobre too pa dar gustu al caldu.
 122. *Axuntóse con topóse.* Ser tal pa cual.
 123. *Axuntóse la fame cola gana comer.* Tener un mal y llega-y dalgunos más.
 124. *Bailar al son que me toquen.* Saber adaptase a les circunstancies.
 125. *Bailar cola más fea.* Dizse cuandu a ún-y toca lo peor.
 126. *Batir el cobre.* Tratar dalgún negociu con muncha mala fe y empeñu.
 127. *Baxase de la burra.* Dase cuenta que taba enquivocáu. Convencesse que los otros teníen razón.
 128. *Barrer pa casa.* Apañar pa sí tolo que se pue.
 129. *Beber los vientos.* Significa l'interés de dalguna presona o cosa, el desvivise por ella o por algamar lo que se nagua o lo que se quier.
 130. *Besos y abrazos nun fan rapazos, pero toquen a visperes.* Dichu escontra les llibertades amoroses poles que les rapaces puen quedar preñaes ensin querele. Son insinuaciones sobre posibles resultancies derivaes de rabadiegos ente un home y una muyer.
 131. *Bermeyón al saliente, l'agua de repente.* Diznos que va llover de secute.
 132. *Bon xineru, mal iviernu.* El tiempu tien que venir según lo que-y toca'n cada estación.
 133. *Burra grande ande o nun ande.* Censura a los que namái busquen coses coles que puen presumir ensin importa-yos la so utilidá o bona calidá.
 134. *Buscar una aguya nun pagar.* Buscar daqué perdificil d'alcontrar.
 135. *Buscar cincuenta pies al gatú.* Empeñase'n coses imposibles. Tentar la pacencia a ún.
 136. *Busca-y a ún les cosquilles.* Significa querer

- alcontrar la parte flaca d'una presona, in-
cordiándola p'algamar lo que se quier con
riesgu d'enritalu.
137. *¡Buena burra me morrió!* Nun-y importa lo
asocedió.
138. *Burra de munchos amos cómenla los llobos.*
Cuandu una cosa o hacienda tien munchos
amos, unos por otros, van dexándola desa-
tendida.
139. *Burru cargáu d'oro, algámalo too.* El dineru
quita toles penes. El ricu algama lo que
quier.
140. *Blanco comu dientes de perru.* Mui blanco,
quedase esblanquiñáu. Cocíu ensin pimien-
tu nin adobos.
141. *Caún fala de la feria según-y fue nella.*
142. *Caún quier llevar l'agua al so molin.* Sátira
escontra los egoístes qu'antemanen a too el so
propiu bienestar anque seya con perxuiciu
d'otros.
143. *Cantar bien y cantar mal, too se llama can-
tar.* Facer les coses meyor o peor, too ye fa-
celes.
144. *Caer de la burra.* Nun apostar más, o con-
vencese por fin d'una porfía.
145. *Cayóme l'alma a los pies.* Desanimase, abla-
yase por nun corresponder la realidá a lo
que se suponía o esperaba.
146. *Cayer a ún la cara de vergüenza.*
147. *Carne metió'n calceta que lo coma quien lo
meta.* Desaguranza que-y meriten a ún los
embuchaos por nun saber la ellaboración de
los mesmos.
148. *Casa con dos puertes mala de guardar.* Que
ye comprometió desempeñar oficios compli-
caos, atender a dos coses dixebraes d'ase-
meyáu caráuter. Indica tamién qu'ha vixila-
se y curiar la casa con más d'una puerta.
149. *Carpinteru de Nava ,ferramienta suficiente*
Acasu quier decir que los carpinteros de Na-
va tenien bon crédito y que taben preparaos
pa cualisquier cosa que se presentare.
150. *Cayóme'l revolver al riu.* Contrariedá. Mala
suerte. Perder daqué importante.
151. *Cayóme la manta.* Dormise. Nun espertar a
tiempu.
152. *Cayer el cielu y espetase pelos bárganos.*
Cuandu se ponen torgues pa too y too paez
imposible de facer, contéstase asina.
153. *Cagalera'n campu rasu.* Asuntu ensin den-
gún valir.
154. *Cai primero un embusteru qu'un coxu.* Si ún
nun s'alcuerta de lo que dixo, y lo que faló
ye mentira, pos descúbrese.
155. *Cayer de rosada.* Llegar, dir a un sitiü ensin
cuntar con ello, de manera inesperada, en-
sin pensalo.
156. *Cayóme la leva.* Tener mala suerte, asocede-
y daqué malo.
157. *Cambiar el rabu poles oreyes.* Cambiar una
cosa bona por otra más mala.
158. *Cargar col muertu.* Cargar cola culpa de da-
qué tener qu'aguantar enquices ensin más
nin más.
159. *Cayer comu un tordu.* Cayer reondu, sin re-
misión.
160. *Callar comu un afogáu.* Nun gutiar, nun di-
cir ni pío.
161. *Cayóme la cruz del perru.* Aguantar mun-
ches llaceries.
162. *Cagar fuerte y mexar claro, nun hai meyor
seña de tar sanu.* Si l'estómadu y la vexiga
van bien, ye que'l cuerpu nun ta malu.
163. *Cayó-y el pelo.* Perdió dalguna cosa impor-
tante. Tuvo un enquiz gordu.
164. *Cayó-y un buen choyu.* Tener suerte. Ta-
mién quier decir lo contrario; contrariedá;
mal asuntu.
165. *Cerrar el güeyu.* Morrer.
166. *Cielu empedráu a los tres díes moyáu.* Pa
pronosticar qu'al cabu d'esi tiempu va llo-
ver.
167. *Cortando coyones apriéndese a capar.* Pa de-
prender cualisquier oficiu ye pernecesario
la práutica dende l'aniciu y de siguío.
168. *Cueye la capa y escapa.* Espresa que'l que
tien medios nos que sofitase, llogra salir bien
de cualisquier conflictu.
169. *Coyer el corazón nun puñu.* Tar apuráu,
amargáu enforma.
170. *Corta-y a ún un traxe.* Xuxuriar d'una pre-
sona.
171. *Coyer a ún los deos tres la puerta.* Espresa
la gana de poder desquitase de daqué que-y
ficionen escontra'l so gustu.
172. *Coyelu coles manes na masa.* Sosprendelu

- faciendo daqué que nun ta bien.
173. *Comu alma que lleva'l diablu.* Con muncha llixerez y velocidá, xeneralmente con espresión de tremor, mieu.
174. *Come tantos crudos comu cocíos.* Dizse d'aquel que fai ostentación de valir pa too, emponderándose tanto comu si nun hubiere ottru comu él.
175. *Comparar la velocidá col tocín.* Fras que se diz a daqué unu cuando una cosa nun tien relación denguna con otra.
176. *Cola esperanza morrió'l burru na llamarga.* La esperanza ye lo último que se pierde.
177. *¿Comisti daqué?* Fras que se diz a ún cuando tien mieu de daqué cosa, o d'otros que tomen midies escontra d'él.
178. *Comu un gochu.* Indica que dalguién portóse mal, ensin vergoña.
179. *Comu nun tien quien la empondere, empondérase ella.* Emplegase cuando una presona nun fai más qu'allabar les sos bones cualidaes.
180. *Con cuatro cosas podrá l'aldeanu coyer muncho: cuchu, cuchu, cuchu y cuchu.* Indica que'l cuchu ye'l meyor abonu, lo meyor sin comparanza que pue echase a les tierres y a los praos pa que dean abondo.
181. *Comer a Dios per una pata.* Comer muncho.
182. *Comer más que'l río pela oriella.* Comer muncho.
183. *Comer comu un descosíu.* Comer muncho.
184. *Come más qu'un sabañón.* Comer muncho.
185. *Comer los santos.* Mui católicu, beatu.
186. *Comióme la tortiella y cagóme na capiella.* Facer dañu dos veces.
187. *Corta-y el mexu.* Interrumpilu. Nun lu dexar facer lo que quier.
188. *Coser y cantar.* Fácil de facer, arreglar cualquier enquiz sin problemes Que too va bien.
189. *Comu malu nun tien compañeru.* Que ye mui malu, travesáu, que nesti sen nun hai ottru comu él.
190. *¿Cómo estas Olaya?, como estoy estaba.* Quier dicir que ta nel mesmu sitiu, igual qu'enantes.
191. *Comu rapacín con zapatos nuevos.* Tar mui contentu.
192. *Como Dios manda.* Cuando daqué ye xusto y razonable.
193. *Comu llovió del cielu.* Refierse a daqué unu qu'allega oportunamente a un sitiu, o si asocede dalguna cosa cuando más falta fai.
194. *Comu'l que nun quier la cosa.* Cuando se fai daqué con disimulu y aparentando indiferencia.
195. *Cree que tien a Dios garráu per una pata.* Quier dicir que dalgunos piensen que tolo puen algamar por tener munches perres y bones amistaes.
196. *Cree'l lladrón que toos son de la so condición.* Indica que'l que ye d'una manera, camienta que toos son comu él.
197. *Creen que tol monte ye oriéganu.* Creyer que too ye fácil d'algamar.
198. *Cuanto más ricu más borricu.* Paez qu'esto dizse porque anguaño cuando morría un ricu llevaben la caxa'l muertu nun carru guiáu per caballos y cuanto más ricu yera'l difuntu, más caballos llevaba.
199. *Cuanto más vieyu más pelleyu.* Indica que según van pasando los años, les presones tórrense más fadies, peores d'aguantar.
200. *Cuando nun se tien cabeza hai que tener pies.* Si ún s'escaez de facer daqué, hai que tornar y entamar otra vegada.
201. *Cuando la fame entra pela puerta, l'amor sale pela ventana.* Cuando les perres escosen y les necesidaes apuren, too se vuelven torques, disgustos y males cares.
202. *Cuando nun hai panchón, toos reñen y toos tienen razón.* Indica poco más o menos lo mesmo que l'anterior, cuando nun hai qué xintar, too son reñes y enriedos.
203. *Cuando nun ta presu, anden buscándolu.* Indica que cuando ún tien dalgún vezu pue dexalu daqué tiempu, pero siempre pue volver a cayer nél.
204. *Cuanto menos bultu, más claridá.* Fras cola que se quier quitar importancia a la falta de presones que nun fueron a una xunta o cita.
205. *Cuandu'l diablu nun tien que facer col rabu espanta les mosques.* Dizse d'aqué'l que s'entretién en daqué perxudicial, impropio de la so edá y condición.
206. *Cuandu ún nun quier, dos nun reñen.* Pa

- reñer, pa engardise, faen falta dos, pues si ún nun quier, l'otru solu nun pue facer ná.
207. *Cuandu Dios nun quier, tolos santos son poco.* Alvierte de la conveniencia de nun acudir a entremediaros o mediadores, pos éstos nun puen facer ná si'l que tien que dar la gracia nun quier, polo que ye más conveniente ganar la so voluntá.
208. *Cuandu'l río suena, agua lleva.* Espresa que cuandu se fala de daqué o cuandu yá ta corrió, ye que pue tener dalgún fundamentu.
209. *Cuandu vas pel senderu nun acostumbres al culu a ser peorréu.* Enseñar a la mocedá pa que nun s'avece a dir pel mal camín.
210. *Cuandu nun acoxa d'un pie acoxa del otru.* Indica que cuandu daquién carez de dalgún defeutu, cuandu nun cai nún, cai n'otru.
211. *Cuerpu descansáu dinero val.* Señala que'l trabayar nun ye bono y por ello'l nun dar golpe y tar descansáu nun tien preciu.
212. *Cuandu nun hai cabeza too se vuelve rabu.* Espresa que si nun hai xixa, nun se puen esperar grandes coses d'esa presona.
213. *Cúriame mio padre, cúriame mio madre, nun me curio yo, nun me curia naide.* Indica que poco importa que se dean exemplos y consejos, si nun se fai casu d'ellos y s'actúa según-y paez.
214. *Cuesta abaxo calabaza roda.* Indica que cuandu l'asuntu ye favorable, ensin torgues, pue entamase cualisquier xera.
215. *Cuandu llueve y fai borrina, canta'l gallu na cocina.* Pue que cuandu hai un temporal asina, lo meyor seya guardase nun llugar calecíu.
216. *Cuandu llueve y fai sol, canta'l gallu'n corredor.* Cuandu comenciya escamplar, apetez asoleyase, siendo un bon sitiü pa ello'l corredor.
217. *Cuandu más priesa más vagar.* Indica que cuantu menos tiempu tien ún pa facer coses, más torgues se-y ponen pel mediu.
218. *Cuandu yo tenía dineru, llamábenme don Tomás, agora que nun lo tengo, llámenme Tomás namás.* Cuandu se tienen perres too se vuelve combayar y lleva-y la corriente al que les tien, pero si ésti les pierde, entós acabóse.
219. *Cuandu tú dibes, yo ya venía.* Dizse pa indicar a ún que les sos esplicaciones o'l so asuntu conócense bien y yá se ta sollerte y esperándolo too.
220. *Cuandu'l gallu canta y l'arcu bebe, nun hai meyor seña que cuandu llueve.* Retruque p'aquellos que pronostiquen per mil conxectures cuandu va llover. Pue aplicase a cualisquier otru tipu de suposiciones y falses profecies y pola creyencia de que los estremos del arcu la vieya beben nos ríos, reguerros, fontes...

